ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4751 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 27/10 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1901 ՀԻՆԳՇԱԲԹ 26 ՋԷՄԱԶԻԼ ԱՒԼԻ 1319 ԺԸ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4751

درعلیه ده غلطه ده (آره) غزته‌سی ادارهٔ‌خانه‌سنه

ՊՈԼԻՍ Ղալաթիա, Նորատունկեան Խան

Հօս առնուին ամէն տեսակ հաշուեր
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որեւէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Ազգային, Գրական եւ Քաղաքական

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140	Ղրշ
» » » »	վեցամեայ	70	»
» » » »	եռամեայ	40	»
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40	Ֆրանկ
» » »	վեցամեայ	20	»

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:

Ցեղակոծ թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերադրուի:

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

ՈՒՍՈՒՑՉԱԿԱՆ ԴԱՍԱԿԱՐԳԸ ԵՒ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԷՈՒԹԻՒՆԸ

Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի կանոնագիրը հրատարակուած էր տակի բաւական առաջ: Այս անգամ ալ հրատարակուեցաւ Պատրիարքարանի Պաշտօնէութեան Խնայողական Սնտուկի հրահանգը: Ի դէպ է ուրեմն այդ երկուքին մէկ զուգակշիռն ընել, իսկ եզրակացութիւնը ընթերցողներուն թողուլ:

1.—Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկի պաշտօնական անունն է «կարոս» Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկ, մինչդեռ Պատրիարքարանի Պաշտօնէութեան համար հաստատուածը «Խնայողական» Սնտուկ է լոկ: Երկուքին տարբերութիւնն այնքան զգալի է, որքան «կարոս» և «օգնութիւն» բառերն անպատուաբեր են ուսուցչաց դասուն, իսկ «Խնայողական Սնտուկ» անունը պատուաբեր՝ Պատրիարքարանի Պաշտօնէութենէն: Ասոր ալ բնական պատճառն ան է, որ Ուսուցչութիւնը «Օգնութիւն կարոս» մարմին մը ենթադրուած և կանոնագիրն ալ ըստ այնմ խմբագրուած է, իսկ Պատրիարքարանի պաշտօնեաները քանի որ «Օգնութեան կարոս» վիճակի մէջ չեն, բնականաբար «Խնայողական Սնտուկի» միայն զէնք կ'ունենան, ուստի իրենց հրահանգն ալ ըստ այնմ պատրաստուած է: կը նշանակէ ուրեմն թէ պահպանել Սնտուկի անոր համար կը հաստատուի, որպէս զի անոր կարօտ եղող մարմինը օգնութիւն ստանայ իր կենսական զէնքերը հոգալու սոսկողական հարկին տակ, իսկ երկրորդ սնտուկին հաստատութեան պատճառն ան է որ անկէ օգտուողները անոր շնորհիւ իրենց խնայողութիւններ ընել կարենան զանազան շահագործութիւններով (արժէքներու առուծախով, փոխառութիւններով և. որոնք մանրամասնուած են հրահանգին մէջ):

2.—Մինչ առաջին կանոնագիրը դեռ կիրառութեան դրուած չէ և չի գիտցուիր բնաւ թէ ե՞րբ կամ երբեք պիտի դրուի՞. երկրորդ հրահանգը հակառակ իր ազատամ հրատարակութեանը՝ ներկայ տարւոյ յուլիս 1էն ի վեր գործադրութեան մէջ է: Եւ սակայն Օգնութեան Սնտուկի կանոնագիրն առելի՞ շատ յղացուած ու խմբագրուած էր, մանաւանդ թէ երկար ժամանակներէ ի վեր անոր գաղափարը կար ու զբաղեցուցած էր քանի մը Ուսումն. Խորհուրդներ, ինչպէս և բազմաթիւ անհատներ ու բոլոր մամուլը: Իսկ Խնայողական Սնտուկի գաղափարը անկէ շատ ետքը և բոլորովին նոր ըլլալով՝ անդրադարձ յղացուելը: Գործադրութիւնը և գործադրութեան դրութիւնը մէկ եղաւ, թէպէտ երկուքին ալ վաստակողը միևնոյն ներկայ Քաղ. Ժողովն է: Մինչև հիմա ամէն տեղ և ամէն հասարակութեան մէջ սովորական օրէնքն է ուելի ստիպողականութիւն տալ օգնութեան կարօտ եղողներու պէտքին, մեր մէջ ընդհակառակը կարօտութիւն չունեցող և խնայողութիւն դիզել ուզող մարմինները ուելի նախադաս կը համարուին:

3. Այլ քանի որ թէ՛ կրթական պաշտօնեաները և թէ՛ Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը հանրային դրամով կ'սնուին, տեղն է աչքի զարնող սա կարեւոր տարբերութիւնն ալ մատնանշել թէ, մինչ վերջնոյն հրահանգը բացորոշ կերպով կը դնէ թէ հիւանդ պաշտօնեան կը շարունակէ իր ամսաթոշակը ստանալ Պատրիարքարանէն մինչ եօթը ամիս, իսկ անկէ վերջն ալ 100ին 10 զեղչ միայն պիտի կրէ (որ կը յատկանայ Խնայողական Սնտուկին) ու տարի մը եռաք միայն հրաժարեալ կենայ նկատուիլ, ո՛չ Օգնութեան Սնտուկի կանոնագիրը և ոչ ո՛և է մէկ օրէնք կամ ծրագիր չարամադրեր թէ ուսուցիչ մը եթէ հիւանդանայ իր պաշտօնավարութեան շրջանին մէջ, որքա՞ն տարի իրաւունք կ'ունենայ իր թոշակը ընդունելու, ե՞րբ կը սկսի զեղչ կրել և ե՞րբ բոլորովին կը դադրի իր ամսականը: Այս կարեւոր կէտը թողուած է պարզապէս զմահաճոյքի. և կը դանուին դպրոցական այնպիսի մարմիններ որ մէկ ամիս անգամ չեն հանդուրժեր ուսուցչի մը հիւանդութեանը ու կը փութան թոշակը դադրեցնել: Պէտք չէ՞ արդեօք որ ինչպէս Պատրիարքարանի պաշտօնեաներուն համար հիւանդութեան պարագան նախատեսելով այդ կէտը ճշդուած է, նոյնը ըլլայ նաեւ ուսուցիչներու համար, որոնք նոյնպէս ազգին դրամը կ'ընդունին, ինչպէս Պատրիարքարանի պաշտօնեաները:

4. Բայց այդ երկու մարմիններու միջեւ կեցած տարբերութեանց գլխաւորը սա է որ մինչդեռ Պատրիարքարանի պաշտօնեայ եղողը միանգամ ընդ միշտ ցկեանս ապահով գործի մը, պաշտօնի մը անցած կ'ըլլայ և վստահութեամբ կը դիտէ իր ներկան ու ապագան, ամէնէն խղճամիտ ու արդիւնաւոր ուսուցիչն անգամ ոչ միայն այդպիսի ապահովութիւն չունի, այլ և ոչ իսկ վստահ է թէ զգրոցական շրջան մը կրնայ բոլորել անկասկած: կը թողունք ըսել այդ երկու պաշտօններուն մէջեւ կեցած ահագին տարբերութիւնը, մէկին ծայրայեղ դիւրութիւն և հանգաստութիւնը, իսկ միւսին ապահովելի աշխատութիւն և անտանելի դժուարութիւնը:

Բայց և այնպէս բաղդը այնպէս բերած է որ այսքան տարբերութիւններ կեցած ըլլալով հանդերձ, Ուսուցչաց Օգնութեան Սնտուկը դեռ ծրագրային վիճակի մէջ է, ու ե՞րբ մարմին առնելն անգամ յայտնի չէ: Պատրիարքարանի պաշտօնեաներուն Խնայողութեան Սնտուկը արդէն իսկ գործել սկսած է երեք ամիսէ ի վեր: Եւ հարկաւ այդպէս պիտի ըլլար; զի նոյն իսկ Քրիստոս է ըսողը թէ «որ ունիցի տայցի նմա»:

ՅՈՒՍԱԿ.

ՈՒԽՏԱԳՆԱՑՈՒԹԻՒՆ

ԳԻՇԵՐ ԱՐՄԱՏ

Ե.

ԱՏԱՐԱԶԱՐ, 18 Սեպտ. 1900

Խաչվերաց առաւօտեան արարողութիւնները վերջ գտած են. ժամը 6 է, ամէն ոք վերարին անձնատուր կ'ըլլայ իր խրախճանութեանց: Այս անգամ փոխանակ շուկայի մէջ դեգերելու, ամբողջ բազմութիւնը Քաւփոյտ է վանքի այգին՝ որ բլուրի մը կողին վրայ հաճելի վայր մըն է. ձոր մը միայն կը զատէ այս երկուքը: Ասոնք հաղորդակցութեան մէջ դնող ճամբուն վրայ երկու սեռէ զբօսասէրներու առղնցութիւնը կը նշմարուի. ամէնքը ճոխ կերպով կը ցուցադրեն իրենց երփներանգ ու այլազան տարազները: Քանի մը բարեկամներով մենք ալ հոն ենք. այգիին հիւղակը սրճարանի վերածուած է, որուն առջեւ Բագոսի խնկարկուներ, նուագներու անթերի սարքով մը; կ'երգեն կը պարեն անդուլ ու անխոնջ: Խիստ գեղեցիկ է այս տեղէն դիտել առջեւի բացատանը՝ ճոխ կանանչութեամբ մը ողողուած և լեռներուն դիւթիչ հեռապակերովը գեղազարդուած:

Երիտասարդներ և ուսիներ զոյգ զոյգ; կամ խումբերով, կ'երթեւեկեն, հոմոյթի քաջքիշներ արձակելով: Մինչեւ ժամ 9ու-կէս կը մնանք հոն, Արմաշու սիրուն այգիին է յիշատակ քանի մը գաւաթ գարեջուր պարելով:

Ժամը 10ին, երեկոյեան Քաւփոյտը կազմուած է, Դուրեան Սրբազան լաստ սովորականին կը նախագահէ՝ անոր ու 15ի մօտ վեղարաւորներ և բազմաթիւ դպիրներ յուզիչ շեշտերով կ'եղանակեն օրուան «Սուրբ Աստուածն»ներն ու «Տէր Ողորմեա»ները: Բակին շորս կողմերը յատուկ Աւետարաններով և շարականներով կ'օրհնուին, ուխտաւորներու բազմութիւնը կ'ունկնդրէ, կ'աղօթէ, կը զմայլի և կը զգածուի: Մինչեւ եղբայրը փայլուն շապիկին վրայէն այս անգամ, արծաթ լանջախաչ մը կախած, փութկոտ շարժումներով և գիրուկ դէմքը երերցնելով՝ կ'երթայ կու գայ և իր պաշտօնը լիովին կը կատարէ:

Թափօրը ներս կը մտնէ, «Խաչի քո Քրիստոս» շարականը քաղցրաձայն կ'երգուի, և արարողութիւնը վերջ կը գտնէ: Թափօրէն առաջ ժամանակ գտած էի երկրորդ անգամ, Սրբազանին հետ տեսնուելու. հիմա, արդէն գիշեր եղած ըլլալով կը փութամ երիտասարդ հայրերուն հետ խօսիլ:

Դպրեվանքին կողմը կը գտնենք Հայր Թորգոմը, որ սիրալիր ընդունելութիւն կ'ընէ մեզի. իր քովը է համակրելի Հայրամարը: Վեհարանին մէջ են նորընծայ հայրերն հինգը, որոնցմէ մանաւանդ Հայր Արտաւազդ և Հայր Եղիշէ խիստ հաճոյակատար ընդունելութիւն մը կ'ընեն մեզի, հարցաքննելու: Իսկ Տէր Աղան Հայր Սուրբը կարճ ժամանակ մը միայն կը վայելենք՝ այցելութենէ մը դարձին: Իրենցմէ հրաժեշտ առնելէս յետոյ՝ քանի մը ժամ ալ կը դիտենք գիշերային խրախճանութիւնները, որոնք երեկուան շարի ոգեւորուած են: Ժամը 5ին կը քաշուինք մեր սենեակը ու մինչեւ առաւօտ Մորփէոսին գրկին մէջ ենք:

Երկուշաբթի առաւօտեան նոյնը չենք գտներ ոգեւորութիւնը, լուսկերը և եկեղեցիին բակը ցանցառ բազմութիւն մը կայ. յանկարծ անգայթայող խառնիճաղանջ մը նման գետինը մերկացած է իր շեռուն բեռէն: Տամարին մէջ այնքան բազմութիւն չկայ, թէպէտ Զարմանելի Քաւփոյտին առաջեւը նոյն է միշտ:

Ժամը հաղիւ երեք եղած՝ բարեկամս կ'ողջագրէ որ կարգերնս պատրաստ է. իր և իմ գործերս կը պահանջէին նոյն երեկուան իսկ քաղաք դանուիլ. պահ մը կը մտածեմ մինչեւ երեկուան կենալ, բայց շուրջս կը նայիմ և Արմաշու համար ա՛լ նօթեալու արժանի ոչինչ կը գտնեմ, զի ամբողջ Պոլսեցի ուխտաւորները, իբր 600 կոյր, կը մեկնին Խասկալ, որ մէկ ժամ հեռու հայ գիւղ մըն է, ուր հանդիսաւոր պատարագ կը մատուցուի: Առաջադրութիւններն ալ արդէն մեկնած են կամ կը մեկնին իրենց երկուշաբթի պաշարին ներկայ դանուելու համար:

Ուստի առանց երկար մտածելու՝ որոշումնիս կու տանք: Ամէն ոք մեզի պէս կառք նստելու իրարանցումին մէջ է: Պոլսեցիներ, որոնց մեծագոյն մասը գեղեցիկ սեռին կը պատկանի, գոմէշի եւ եղան կառքերը նստած, Արմաշէն մինչեւ Ջրաղաց, ոլորապտոյտ առղնցութիւն մը կազմած են: Գոմէշներուն բոժոժները, սեռիներուն դղրդիւնը և ճամբորդներուն քաջքիշները սեսակ մը խուլ համերգ յառաջ կը բերեն: Ջրաղացը անցեր ենք և իսկոյն մտած ենք անտառին մէջ: Առաջադրիչներու գոմէշի կառքեր հարիւրներով մեզի կը հանդիպին կամ մեզմէ առաջ են: Ամէն հասակի ու տեսակի մարդիկ կը նշմարուին կառքերուն մէջ. պառաւները իրենց լայն գօտիին մէջ պարուրուած անկիւն մը կծկած են, երիտասարդները նուագարանին կուրծքերնուն փակցուցած՝ կ'երգեն ու կը նուագեն: Հարեւոր ու աղջիկներ երփնանգոյն շալերնին իրենց ուսին վրայ ձգած, գլուխ գլխի և հերթակ, երկարձեւ կառքին մէջ քովընտի նստած ու ոտքերնին մինչեւ բուսմերը վար կախած են: Ամէնուն երեսին վրայ հաճելի զարմացութիւն մը կը կարդացուի: Անառաջ մանանդ այս պահուս, իր ամէնէն զմայլելի ու հմայիչ գեղեցկութիւնը զգեցած է. զոյ ու անոյշ օդ մը կայ. տերեւներուն մէջէն մաղուող արեւի նօսր ճառագայթներ հիանալի տեսք մը կու տան ակնապարար թաւուտներուն. ծառերուն ճիւղերը գիսախուռ զիրար բռնած են և անոնց կատարները օրօրող հով մը մեղմիւ վար կը հոսի՝ թեթեւ սօսափիւն մը յառաջ բերելու՝ Թաշունները աղաս կը ճախրեն իրենց այս բնատուր կալուածին մէջ, և ծիծեռնակները ճուռղալից իրենց վարուժանքներուն հետ կը խառնուն: Ամէն ոք յուզուած ու գինովցած է այս եզական տեսարանին առջեւ. կարգ մը օրիորդներ կառքէն իջած թեւ թեւի կը քալեն: Ընկերներս անմոռանալի Դուրեանին Լճակը կ'երգեն. ու ես թողուած ու արբչու կը թողում որ շարունակէ վրս տիրող մոռայոյզ վիճակը:

Անառաջն դուրս ելլելով՝ Զիթիլիկը եկած ենք. հոս կառքէն կ'իջնենք և քանի մը ժամ կը նստինք: Արմաշու նուագահանդէսը հոս փոխադրուած է, պարը սկսած է և թմբուկը իր որոտալից բոմբիւնները կ'արձակէ: Հեղգեղէ հասնող կառքերէն ոմանք կ'իջնեն, ոմանք ուղղակի կ'անցնին: կը նստինք կառքերիս ու մեր ճամբան կը կարենք: Մարակի շառաչիւններուն առակ ձիերը ուժգին կ'արշաւեն, կառքը արագաթիռ կ'ընթանայ և կանանչախիտ դաշտերը մեր առիս մեն: Քաղաքը հասնելուս, առաջին պատահողին ուխտաղ ընդունակներ բարեմաղթութիւններ կը տեղան:

ՍՏԵՓԱՆ ՄԵԽԻԱՐԵԱՆ

ԹԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ ՍԷՐՕՄ ՄԸ

Արդէն իսկ զարմանք կը տեսնեմ, գրեթէ հեգնական ժպիտ մը շառաչու դէմքին վրայ. ծերութիւնը արգիլել՝ չէ՞ որ յուէրժ երիտասարդութիւն խոստանալ կը նշանակէ, իսկ մահը, որ ամէն բոպէ կանգնած է մեր առաջ, կարծես յիշեցնելու համար թէ վերջ մը ունի ամէն բան: Ուրեմն մահը յաղթուա՞ծ է գիտութիւնէն, բանասեղծներու երազած յաւիտենական կեանքը պիտի կարենա՞յ վերջապէս իրագործուիլ, բայց չէ՞ որ անխախտելի են բնական օրէնքները:

Նոյն զարմանքը, նոյն սարսռարկի յոյսը անպաւ բոլորի վրայէն, երբ Մէչնիքօֆի, յաջորդական հատուածներով իր փորձերէն կ'եղրակացնէր թէ՝ «կարելի է մօտ ապագայի մէջ, սէրօմ մը գտնել ծերութիւնը ուշացնելու համար»: Գիտական աշխարհը յուզուեցաւ այս յայտարարութեան վրայ, քաղաքական թերթերը արձագանգ տուին, ու անշուշտ ան ալ գիտուն մը զարանցանքն է ըսուելով՝ բոլորովին անուշադիր պիտի անցնէր, եթէ հեղինակը Մէչնիքօֆի պէս կարեւոր անձնաւորութիւն մը չըլլար: Հետաքրքրութիւնները կը շարունակուին անդուլ. անարգելոյս, լրագրերը դեռ չատ անգամ ամբի պիտի ունենան զբաղելու այս խնդրով, որու մասին չահկան է գէթ տարբերական գաղափար մը ունենալ:

Երկար փորձառութիւն մը ցուցուցած էր մարդուն՝ թէ իր բնական վախմանը մահն է. գիտունները շատ մեծ դժուարութիւն հանդիպեցան, երբ փորձեցին ապացուցանել այս եզրակացութեան ճշմարտութիւնը: Վայսման կարողացաւ ըսել թէ մարջիլ էակները անմահ են, եթէ արտասովոր դէպք մը չարգիլէ անոնց գոյութիւնը: Նոյնը կարելի է ըսել սառին բազմաբջիջներու համար (mètazoaires). որոնց անունը այնչափ արագ է, որ անհատի յատկանիշները կը կրկնուին յաջորդական սերունդներու մէջ: Ինչպէս կարելի՞ չէ արդեօք կրկնել մարդկային բջիջներու համար. մինչեւ վերջերս կը կարծէին թէ անոնց ալ կենսական ուժը սպառելով՝ կարելի է ըսել՝ ծերութենէն կը մեռնէին. բայց վերջին հետազօտութիւնները ու մանաւանդ Մէչնիքօֆի անձնական փորձերը ապացուցին թէ մարդու բջիջներն ալ յաւիտենապէս կրնան ապրիլ, եթէ կեր չըլլան իրենցմէ ուելի զօրաւորին: Ահա այս կէտին վրայ հիմնուելով է որ նշանաւոր կենսաթլսոսը կրցաւ ըսել թէ կարելի է երկարել կեանքը:

Բայց բուն նիւթին վրայ խօսելէն առաջ, անհրաժեշտ է տարբերական գաղափար մը ունենալ արեան գնդիկներու մասին: Անշուշտ ընթերցողներէն շատերը գիտեն որ արիւնը իր հեղուկ մասէն զատ ունի նաեւ գնդիկներ, որոնք մանրադիտակով միայն կը տեսնուին: Այս գնդիկները երկու տեսակ են. 1. Կարմիր գնդիկներ, որոնք արեան կարմիր գոյնը կուտան, 2. Սպիտակ գնդիկներ, որոնք երկու կարգի կը բաժնուին. 1. Մեակորիզաւորներ կամ մակրոֆաժ (macrophage) 2. Շատ կորիզ ունեցողներ կամ միքրոֆաժ (microphage): Այս սպիտակ գնդիկները պատասխաններն են մարմին. ասոնք են որ կը պաշտպանեն մեզ հոն եղող այն ոչ ազնիւ տարրերու դէմ, ասոնք են և մանաւանդ մակրոֆաժները, որ կը յարձակին նոյնիսկ գործարաններու մէջ գտնուող տկարացած բջիջներու վրայ, զանոնք ոչնչացնելու համար:

Հիմա բուն նիւթին գանք: Ամէն մարդ գիտէ որ, քանի մարդ ծերանայ այնչափ կը թեթեւնայ, իր գործարանները կը պզտիկնան և նոյն իսկ այս կամ այն տարրը կ'անհետանայ իւր մէջէն: Ի՞նչ է այս գործարաններու պզտիկնալուն պատճառը, նոյնն մակրոֆաժներն են, որոնք կը յարձակին ազնիւ տարրերու (ուղեղ, միսն եւն.) տկարացած բջիջներու վրայ, զանոնք ոչնչացնելու համար. իսկ ինչո՞ւ չեն յարձակիր երիտասարդ բջիջներու վրայ, կը կարծուի թէ այս վերջիններս հիւթ մը կ'արտադրեն, որ դիրենք կը պաշտպանէ մակրոֆաժներու դէմ. բայց ծերերու քով մարմին մէջ տարիներէ ի վեր հաւաքուած զանազան թոյները կը տկարացնեն ազնիւ տարրերը՝ որոնց բջիջները չեն կրնար արտադրել պէտք եղած հիւթը ու կեր կ'ըլլան:

Ուրեմն տակէ կը հետեւի, որ ըստ Մէչնիքօֆի, կեանքը պայքար մըն է մակրոֆաժներու և մարմնի ազնիւ տարրերու միջեւ, իսկ ծերութիւնը եւ մահը մակրոֆաժներու յաղթութիւնը:

Եթէ այսպէս է իրողութիւնը, կարելի չէ՞ կը հարցնէ Մէչնիքօֆի, միջամտել բջիջներու այս ներքին պայքարին և մանաւանդ ի նպաստ մարդուս ծերութիւնը արգիլելու համար, մեկ կողմեն մակրոֆաժները ոչնչացնելով իսկ միւս կողմեն ազնիւ տարրերը աւելի զօրացնելով:

Երկար աշխատութիւններէ յետոյ յաջողեցան նոյն իսկ սերմ մը գտնել, որ կ'ոչնչացնէ դժբախտաբար ոչ թէ միայն մակրոֆաժները, այլ ամբողջ սպիտակ գնդիկները: հակառակ այս անյաջողութեան, յուսալի է որ, մօտ ապագայի մէջ մակրոֆաժներու դէմ տեսաբար սերմ մը պիտի յաջողին գտնել:

Իսկ ազնիւ տարրերը զօրացնելու խնդիրը, աւելի հեշտ կը թուի իրեն, հետեւելով կենսաթլսական այն մեծ օրէնքին, որով թունաւոր և հականեխիչ մարմիններ լաչի քանակութեամբ գործածուելով՝ ոչ թէ մարմին կը ոնչանին, այլ ընդհակառակը կը զօրացնեն դայն, օրինակի համար արսէնիքը: Մէչնիքօֆ կը յուսայ, որ տեսաբար սերմներ գտնելով և զանոնք քիչ քանակութեամբ գործածելով՝ պիտի կարողանայ զօրացնել այս կամ այն տարրը:

Այսպէսով մէկ կողմէն ոչնչացնելով մակրոֆաժները, իսկ միւս կողմէն ազնիւ տարրերը զօրացնելով՝ ան կը յուսայ, չատ տարիներ երկարել կեանքը:

Բարիզ Դ. ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ
Բժշկական Ուսանող

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԻԶՊԱՆՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԳԱՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՔԸ

Ամէն բան տղաքներէն սորվեցայ եւ զեռ միշտ կը սորվիմ անոնցմէ. ես միայն կը վերադարձնեմ ինչ որ ընդունած եմ իրենցմէ:

ՖՐԷՕՊԷԼ «Նամակներ Մանկապարտէզի վրայ»

(Շար. երէկի թիւէն եւ վերջ)

Բ.—Դասընթացք վարիչ մանկապարտիզպանուհիներու. (Վեցամեայ).— Վարիչ մանկապարտիզպանուհիի պաշտօնին փափաքողներուն համար ալ կայ ուրիշ դասընթացք մը աւելի ընդարձակ և վեց ամիս աւելի տեւողութեամբ, որոնք յաւայ կրնան նոյն իսկ սեմինարներն մէջ դասախօսել կամ ստացած ծանօթութիւնները գործնականին մէջ աւելի ընդարձակել, և. կը բաղկանայ հետեւեալ ծրագրէն.— 1. Ֆրէօպէլեան մանկավարժութիւն (ընդարձակ ծանօթութիւն Ֆրէօպէլի դրութեանց և իր մանկապարտէզներուն վրայ: Ֆրէօպէլի դրութեան ստրատումը: Մանկապարտէզի գրականութիւն, և.լն.) (շաբաթը 1 ժամ.) 2. Ընդհանուր մանկավարժութիւն (շաբաթը 2 ժամ): 3. Կազմակերպութիւն, ուղղութիւն և կառավարում մանկապարտէզի (շաբաթը 1 ժամ.) 4. Հոգեբանութիւն, մասնաւորապէս մանկական հոգեբանութիւն (շաբ. 1 ժամ.). 5. Շարժական խաղ, երգեր, Դաշնակահարութիւն, և Մարմնամարզ, սեռական և գործնական (շաբ. 1 ժամ.) 6. Նկարչութիւն, գծագրութիւն, կազմակերում և ձեւել, մանկապարտէզի գործածութեան համար. (շաբ. 1 ժամ.) 7. Արհեստագործութիւն և գաւազել (շաբ. 1 ժամ.). 8. Առողջաբանութիւն, բնական պատմութիւն (կենդանաբանութիւն և բուսաբանութիւն) (շաբաթը 1 ժամ.), 9. Մայրենի լեզու և իրագիտութիւն (շաբ. 1 ժամ.) 10. Զեռագրութ, (շաբ. 1 ժամ):

Այս վերջին դասընթացքը շաբաթական տասը-տասներկու ժամ կը պահանջէ, 3-4 կէս օրերու բաժնուած, շաբաթը մէկ կէս օր աշակերտուհիները պարտին իրենց անձամբ վարել մանկապարտէզ մը:

Այն աշակերտուհիները որոնք վեց ամիս շարունակ կը հետեւին այս դասընթացքին, կը սառնան իրենց վկայականը իրենք վարիչ, ընդհանուր ուսուցչական մարմնոյն կողմէ անուշտ քննութեան մը ենթարկուելէ յետոյ:

Աշակերտուհիները պարտին եռամեայ վճարել 25 մարք (150 դրշ.). շաբաթական իւրաքանչիւր ժամի համար 3 մարք, 2 ժամի համար 5 մարք՝ կարօտ Ուսուցչներու Օգնութեան Սնտուկին:

Այս սէմինէրը ունի Ֆրէօպէլեան և մանկավարժական գրութիւններու ճոխ մատենադարան մը որ ձրիաբար մանկապարտիզպանուհիներուն տրամադրութեան տակ դրուած է:

Որոշեալ թուական մը կայ մուտքի համար, ուրկէ վերջը աշակերտուհի երբեք չընդունուիր: Թէեւ ամերիկեան սէմինէրները, որոնց նշանաւորն է Chicago Kindergarten Training School, ունին 2 տարուան շրջան և կ'ընդունին fullsystաներ ամէն ժամանակ և որքան ժամանակի համար որ փափաքուի: Անոնց ամէնքն ալ ունին իրենց կիրը մանկապարտէզ մը, մասնաւորապէս յատկացուած իր շրջանաւարտներուն, հոն գործնականապէս վարժուելու համար:

—)(125)(—

ԺՕՐԺ ՕՆԷ

ԿԵԱՆՔԻ ՊԱՅՔԱՐԸ

ՍԱՌԱ ԿՈՄՍՈՒՀԻՆ

ԺԸ

Մեր Անգլուհին ճարահատ՝ սոխպուեցաւ ձեռքը անոր ուսին վրայ դնել: Սառա հեռն դարձաւ և իր նայուածքը սեւեռեց տիկին Սթուարթի վրայ, որ գոչեց մեղմօրէն.

—Է՛հ, սիրելիս, քիչ մը աւելի հանդարտեցո՛ք: Սառա՛, ինչ որ քիչ մը առաջ ըսիք ինծի, ճշմարտապէս անհեթեթ է, և հաղիւ հաւատալս կուգայ թէ ձեզի պէս ուսեալ ու կրթուած կին մը այդպիսի գայթակղելի արարքներ ունենայ:

—Ամէն ինչ ճշմարիտ է, պատասխանեց Սառա, ցաւագին շեշտով մը: Խեղճ Սթուարթս, կը յիշէ՞ք մանկութեանս օրերը՝ երբ կը գանգատէի սիրտս չարուիելուն համար: Բայց հիմա խորտակուելու սարսափն կը տրուի, ինչ որ անողոք տառապանքներ կը պատճառէ ինծի:

—Բայց սիրելիս, հապա՛ կոմսը, ձեր ամուսինը, գոչեց տիկին Սթուարթ գայթակղած:

—Ամէն ինչ կ'արհամարհեմ, ամէն բանի կը դիմադրեմ այն օրէն ի վեր, երբ սկսայ սիրել: Աշխարհի վրայ ա՛լ ուրիշ բան չկայ ինծի համար, եթէ ոչ իմ սիրահարս:

Տիկին Սթուարթ յուսահատած՝ ձեռքերը երկինք բարձրացուց: Սիրահա՞ր մը: Ասաւած իմ. իր որդեգիրը սիրահարի մը վրայ կը խօսէր: Հսկել է այդ սիրային կատակերգութիւնները իրական կեանքի մէջ ալ կը կատարուէին: Գնաց Սառային քով նստեցաւ և անոր հրաւոյր ձեռքը բռնելով:

—Սիրելիս, կ'աղաչեմ, խելքերնիդ վրայ բերէք, ըսաւ մաքրակրօնի մը լրջութեամբ: Եթէ յանցանք մը գործած էք, պէտք է դարմանել զայն, և քանի որ ձեր ամուսինն ալ բան մը չի կասկածիր, մոռցէք ձեր սէրը ու ամուսնական պարտականութեան մէջի մի թերանաք:

—Թերեւս պիտի մոռնամ, երբ մեռնիմ, ըսաւ Սառա, ոսքի ելլելով յանկարծ, բայց երբե՛ք, որքան տանն որ կենդանի եմ: Հաւատացէ՛ք որ եթէ մէկը կարենար իմ որոշումս փոխել տալ, տակաւ դուք պիտի ըլլայիք, իբր լուսադոյն ու ամենէն անձուկ կինը:

Տիկին Սթուարթ այլայլած՝ սկսաւ արտասուել և հեծծիւններ արձակել: Իր թեւերը երկարեց Սառայի և իր սրտին վրայ սեղմեց զայն:

—Ա՜հ, Ասաւած իմ, սիրելիս, մըռմնջեց տիկին Սթուարթ, ո՞րքան վիշտ կը պատճէք ինծի: Բայց ի՞նչ մտադիր էք ընել:

—Մեկնիլ:

—Բայց ո՞րու հետ:

—Անոր կամ ձեզի հետ: Ինչ որ ալ ըլլայ, պիտի երթամ: Կը յուսամ թէ չպիտի մերժէք զիս, երբ ձեզի դատ մէկը չունենամ ինծի աջակցող:

—Օ՜հ, Սառա, կարելի՞ բան է:

—Մարկ ըրէք ըսաւ, նորատի կինը, ես իմ գոյքերս կը պատրաստեմ, իսկ դուք անոնցմէ ուրուն կ'իմացնէք թէ վաղը, պակաղդրութեան հանդէսէն յետոյ, պիտի մեկնիք. այս իրիկուընէ իսկ, իմ և ձեր գոյքերը պատրաստել տուէք և Լուվր պանդոկը զրկեցէք:

Ու Սառա խիստ նայուածքով մը լռութիւն հրամայելէ յետոյ Տիկին Սթուարթի, իր սենեակը դնաց: Սառա սկսաւ իր գաղտնիքը բանալ. մեկդի նետեց այն սքանչելի մանեակը, զոր Պլանչ իրեն նուիրած էր ամուսնութեանը առթիւ, և այն գոհարները՝ զորս կոմսէն ընդունած էր իբր նուէր: Կ'ուզէր միայն համբորդութեան համար հարկ եղած զգեստները առնել իր հետ: Ու տիկին Սթուարթի դառնալով՝ խնդրեց անկէ որ բանալիները ինք վրան առնէ:

—Դժբախտ չէք ըլլար ինծի հետ ճամբորդելով, յարեց Սառա կեղծ զուարթութեամբ մը: Ձեր երբեմնի Սառան պիտի գտնէք նորէն. երկուքս միասին աշխարհի չբլանը կը կատարենք այս անգամ:

Ծառայ ոտնաձայն մը լսելով, ըսաւ.

—Զգուշացէ՛ք: Մէկը կուգայ: Դէմքերնիդ չակեցէք:

Կոմսը ներս մտաւ, գլխարկը ու ձեռնոցները ձեռքը բռնած և կոմսուհին հագուած չտեսնելով, ըսաւ.

—Ի՞նչպէս, սիրելիս, պատրաստ չէք: Լսել է մոռցեր էք որ վանք պիտի երթայիք միասին, հարկ եղած կարգադրութիւնները ընելու համար Պլանչի հետ:

Սառայի դէմքը կծկուեցաւ, բայց կատարելապէս բնական չեղաւով մը:

—Իրաւունք ունիք, մոռցած էի, պատասխանեց: Երկու վայրկեանէն պատրաստ կ'ըլլամ: Դուք տիկին Սթուարթի հետ խօսեցէք այդ պահուն, որ գլխու ցաւ ունի: Խեղճը այնքան լացաւ վաղը իրիկուն մեզի բաժնուելուն պատճառաւ:

(Շարունակելի)

Գրքերից և հարցերից
ԱԶԳԱՅԻՆ ԿՅԱՆՔ
Ամերիկյան Կինդերգարտեն (Kindergarten Magazine, Գրքեր ամսագրքի, 1901 Chicago)։—Լ. Ֆրեդերիկ Գիլի կենսագրությունն է։ Գրողը ամերիկյան գրականության մեջ հանդիսանում է մի նոր ոճ։ Գրողը և լրագրող որ է Ամերիկայի Միացյալ Նահանգներում։ Գրողը ամերիկյան գրականության մեջ ունի մի հատուկ տեղ

ԱՆՈՒՇ ԱԼԱՆ ՄԵՂՈՒՆԻ-ՎԻՐԱՀԱՏ ՀԱՅՐԱՊԱՏԻ ՄԱՍԻՆ

Ամենայն սրտի ցավով տեղեկացանք, որ Մեղունի Ալանի հանգուցյալ հարազատները Հայրապատի Ազգային հանձնաժողովին հանձնեցին հանգուցյալ Ալանի հարազատ եղբայրներ Գրիգորի, Սարգսի և Ավետի հետևյալ նամակները՝ Ալանի մասին։ Հանձնաժողովը հանձնարարեց հանգուցյալ Ալանի հարազատներին հրապարակել նամակները։ Ալանի հարազատներ Գրիգորի, Սարգսի և Ավետի նամակները հրապարակվում են ստորև։

Գրիգոր Մեղունի նամակը

Սիրելի Ալան, Ամերիկայում ապրող մեր հարազատներից ոչ ոքի հետ չունենալով, ինչպես գիտես, ես ստիպված եմ գրել քեզ։ Ինչպես գիտես, մեր հայրը մահացավ, մայրը՝ դեռ ավելի վաղ։ Մենք՝ երեքս եղբայրներս, մնացինք մեր հոր տանը։ Ես ամուսնացել եմ, ունեմ երեխաներ։ Սարգսը զորակոչվել է զորքի մեջ։ Ավետը դեռ դպրոցական է։ Ապրանքներ չունենք, ոչ մի բան չունենք։ Ինչպես գիտես, հայրը մեզ ոչինչ չի թողել։ Ինչպես գիտես, մեր հայրենիքը՝ Սասունը, ամբողջ ավերված է։ Գյուղերը՝ Խաչեն, Մարաղա, Ավազան, Գելիեգուզան, Ամանոս, Ամանոսի ստորոտ, Գելիեգուզանի ստորոտ, Գելիեգուզանի գագաթ

ՄՈՒՉՈՒԱԼ ԼԱՅՖ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ՆԻՒ-ԵՈՐՔԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1843 ԻՆ

Պահեստի գումար ՄԷԿ ՄԻԼԻԱՌ 563 ՄԻԼԻՈՆ 961 ՀԱԶԱՐ Ֆրանք

Ապահովագրական ամէն կարելի դրութիւնները կը գործադրէ. խառն ապահովագրութիւն, ամբողջ կեանք, զաւակաց դրամագլուխ, ցմահ եկամուտ, եւայլն

Մուչուալ Լայֆի սակագինը և ապահովագրութեան զանազան դրութիւնները չուսումնասիրած մի ապահովագրուիր.—Առատաձեռն պայմաններ, վճարման դիւրութիւնք։ Տեղեկութեանց համար դիմել առ Պ. Ֆ. ՀԷՌ, ընդհանուր գործակալ, Խնաեէթ խան, Վոյվոտա փողոց, Ղալաթիա, Կ. Պոլիս։ 579

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Envoi gratis et franco

du catalogue général illustré, renfermant toutes les modes nouvelles pour la SAISON d'HIVER, sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie

PARIS

Sont également envoyés franco, les échantillons de tous les tissus composant nos immenses assortiments, mais bien spécifier les genres et prix.

Envoi franco de port jusqu'à destination de toute commande de 50 francs payée par avance, pouvant être expédiée en un seul colis-postal.

Les envois qui ne peuvent être faits par colis postaux, sont expédiés franco Marseille ou, sur demande, *franco destination*, à partir de 100 fr. moyennant 5 % d'augmentation sur le montant de la facture. — Ces envois peuvent être expédiés contre remboursement

MIRACULOUS SKIN OINTMENT

ՄՈՐԹԻ ՀՐԱՇԱԼԻ ՍՊԵՂԱՆԻ ՄԸ

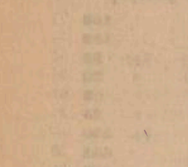

Այս սպեղանին, որուն բուժիչ արդիւնքները իսկապէս հրաշալի են, բուսային նիւթերէ պատրաստուած է։ Մինչեւ հիմա հասարակութեան մատուցուած դեղերուն մէջ լաւագոյնն է ասիկա իր տեսակին մէջ։ Սառցագէպ կը բուժէ բոլոր մորթային հիւանդութիւնները։ Իբր ազդեցիկ դեղ կը գործածուի ողոց և չափահասներու աչքի բորբոքման և առհասարակ բորբոքման և հաղցկեղի դէմ. կը բուժէ ամէն կարգի վէրքեր. ինչպէս նաև կեղերը (ulcères), պալարները (tumeur), բորբոքուն ուռերը, ուռոյցը (tumeur), մորթին դուրս ելլ (éruption), խոյլը (սրանա), կուրծքի ցաւերը, ոտքի դառնալը, մէջքի ցաւը, վիզը բռնուիլը, յոգնացաւը, մկնացուցը (tic), յոգնակապերու տկարութիւնը, կեղանկը (մաթիա), ճմլումները, ճաթուռուքները, հերդուրուքները, արիւնբրթութիւնը, ցուրտէն առաջ եկած ճաթուռուքները, վէրերը, ուռած եւ սեւուածիր ոչիերը, մորթախտ, մատնաշուրթը, վարդախտ հետքերը, մորթային հետքերը։

Մորթի այս հրաշալի սպեղանին ոչի հիւանդութեանց և վէրերու համար լաւագոյն սպեղանն է։ Կը դեղեցկացնէ մորթը։ Միշտ օգտակար արդիւնքներ առաջ կը բերէ հետեւեալ հիւանդութեանց մէջ, երբ միւս բոլոր դեղերը և բժիշկները չեն կրնար բուժել զանոնք. հերաթափութիւն (ապտրաճն), օձացաւ (երլանցրգ), որիկն (բէմբէյլ) բորոտութիւն, վտոր այտումներ, կարմրութիւններ, ածելիի վէրերը եւն. եւն։

Այս սպեղանին պէտք է գտնուի ամէն տան և նաւերու մէջ։ Իւրաքանչիւր թիթեղ տուփին գինն է 3 շիլին 6 բէնս։ Այս սպեղանիին յանձնարարութիւն ընդունելը պէտք է դիմեն ցամաքային եւրոպայի միակ գործակալ Պ. Էտմընտ Քաբուանայի վաճառատունը, որ կը գտնուի Կալաթա-Շիշլի Թրամուէյի գիծին կայարանին մօտ, Կալաթա, Վոյվոտա փողոց, Թիւ 95-96։

ՈՑԻ ՀՇՄԱՐԻՏ ՕՇԱՐԱԿ

Բարիզի առաջնակարգ բժիշկներէն Տոքթ. Լօռան տիւ Գօա կը գրէ. «Բազմաթիւ հիւանդներու վրայ ըրած յաջող փորձերս զիս համոզեցին որ, ԷԼԻՔՍԻՐ ՄԻՏԻՆ յոգնած ու տկարացած անդամները զօրացնելով երիտասարդական ոյժ և թարմ կեանք կը պարգեւէ մարմնոյն։ Նախ արիւնը կը մաքրէ, կը զօրացնէ ու ստուգապէս կը բուժէ տկարութիւնը, մէջքի և ողնայարի ոսկորներու ցաւերը, վատուժութիւնն ու անբուժելի հռչակուած ԱՆԿԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆը։» Մենդական գործարաններու յատուկ ապդու դեղերուը ծանօթ Բրոմ. Մորեի պատրաստած այս ԷԼԻՔՍԻՐ ՄԻՏԻՆ կապդուրիչ, գրգռիչ և մարսեցուցիչ ըլլալով, ծերերը, ապաքինողներ և դեղծումներու պատճառով անկարողութեան ենթարկուած անձեր անհրաժեշտ է որ փորձեն օգտուիլ այս քաղցրակամ էլիքսիրին ապրեցուցիչ յատկութենէն։ Կը ծախուի Գասապեանի, Ռիշէլիէքանի, Մէշիքլի, Վօնտեցիանոսի դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ։

527 38—52

ERNEST GLAVANY

ԴՐԱՄԱՏՈՒՆ ԷՌՆԷՍԹ ԿԼԱՎԱՆԻ

ԿԱՂԱՔԹԻ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՊԱՆՔԱՑԻ ԿԱՐԴԸ, ՅԱԿՈԲԵԱՆ ԽԱՆ

Սոյն դրամատունը կը վաճառէ ամէն տեսակ արժեթուղթեր՝ իրենց գինին համեմատութեամբ՝ ամսական 20 ղրշ.էն մինչեւ 100 ղրշ. որոշեալ գումարի մը վճարմամբ։ Դրամատունը առաջ քաշուած վիճակահանութեանց թիւերը նայելու և շահուած պարգեւները գանձելու համար՝ ամէն կերպ դիւրութիւն ցոյց կուտայ։

Գնողները երբ առաջին վճարումը ընեն, իրենց մուրհակ մը կը տրուի մեր կողմէ ստորագրուած և դրոշմուած։ Ասկէ զատ արժեթուղթին թիւը ցոյց տուող ուրիշ ծանուցագիր մըն ալ կը տրուի, և գնողը նոյն ատենէն իսկ ամէն վիճակահանութեանց մասնակցելու իրաւունք ունենալով, շահածը ամբողջապէս կ'առնէ։

Աւելորդ է յայտնել թէ ամէնէն ազդատն անգամ այս դիւրութեամբ կրնայ արժեթուղթի տէր ըլլալ, և յայտնի է որ ամսական 20 ղրշ.ի վճարումը մեծ զոհողութիւն մը չըլլալով և ամէն մարդու դիւրամատչելի ըլլալով, ամէն հաւանականութիւն ունի օր մը շահելու, և եթէ երբեք չշահի ալ, իր վճարումներուն չնորհիւ, յառաջիկայն արժեթուղթի տէր պիտի ըլլայ, որ իրեն համար շահաբեր մըն է։

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբու